

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ
МИНИСТРЛІГІ

АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

БЕКІТЕМІН

Педагогика және психология факультеті деканы

Абаева Г.А.

Хаттама № 10 « 13 » 06 2025ж.

**8D01301- Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі
білім беру бағдарламасы бойынша
докторантураға түсушілерге арналған
БАҒДАРЛАМА**

Алматы, 2025

«8D01301- Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі» білім беру бағдарламасы бойынша докторантураға түсу емтиханы келесі пәндерді қамтиды:

1-пән. Жоғары мектеп педагогикасы

2-пән. Жоғары мектеп психологиясы

3-пән. Бастауыш білімнің қазіргі мәселелері

1-пән. Жоғары мектеп педагогикасы

1-тақырып. Жоғары мектеп педагогикасының теориялық-әдіснамалық негіздері.

Жоғары білім беру жүйесіндегі оқыту мен тәрбиелеу процесін ғылыми тұрғыда зерделейтін бағыт. Бұл салада оқытудың мақсаттары, мазмұны, әдістері мен формалары жүйелі түрде қарастырылады. Әдіснамалық негіздер педагогикалық зерттеулердің тәсілдері мен қағидаттарын анықтайды. Жоғары мектеп педагогикасы кәсіби білім берудің сапасын арттыруға бағытталған.

2-тақырып. Қазіргі әлемдегі жоғары білім берудің дамуының негізгі бағыттары мен тенденциялары.

Қазіргі әлемдегі жоғары білім берудің дамуы жаһандану, цифрландыру және академиялық мобильділік үрдістерімен сипатталады. Білім беру сапасын қамтамасыз ету, халықаралық стандарттарға сәйкестендіру және өмір бойы білім алу тұжырымдамасы өзекті бағыттарға айналуда. Еңбек нарығының сұранысына бейімделген құзыреттілікке негізделген оқыту модельдері кеңінен енгізілуде. Сонымен қатар, цифрлық технологиялар мен аралас оқыту формалары жоғары білім берудің мазмұны мен ұйымдастырылуын өзгертуде.

3-тақырып. Білім берудің жаңа парадигмасы.

Оқушы тұлғасына бағытталған, оның қабілеті мен қажеттіліктерін дамытуға негізделген білім беру жүйесінің заманауи үлгісі. Бұл парадигмада білім беру мазмұны дайын білімді беруге емес, білім алушының өз бетінше ізденуі мен шығармашылық қабілеттерін қалыптастыруға бағытталады. Оқыту үдерісі ынтымақтастыққа, диалогқа және тәжірибеге негізделген. Жаңа парадигма білімді меңгерудің белсенді, дербес және өмірге бейімделген жолдарын көздейді.

4-тақырып. Қазақстан Республикасындағы жоғары білім беру.

Ұлттық экономиканың сұранысына сай білікті мамандар даярлауға бағытталған білім беру жүйесі. Жоғары білім беру саласы Болон процесінің қағидаттарына сәйкес жаңғыртылып, кредиттік технология мен үш деңгейлі оқыту жүйесі енгізілді. Мемлекеттік, жеке және халықаралық жоғары оқу орындарының қатысуымен білім берудің сапасын арттыру мен академиялық еркіндік кеңейтілуде.

5-тақырып. Қазіргі қоғамдағы жоғары білім берудің рөлі мен орны.

Зияткерлік әлеуетті қалыптастырудың, экономикалық және әлеуметтік дамуды қамтамасыз етудің негізгі факторы ретінде айқындалады. Жоғары білім қоғамның ғылыми-техникалық прогресін, еңбек нарығының кәсіби сұранысын қанағаттандыруға және инновациялық ойлауды дамытуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, жоғары білім жеке тұлғаның кәсіби өсуі мен әлеуметтік мәртебесін анықтайтын маңызды құрал болып табылады.

6-тақырып. Қазақстан Республикасындағы білім беру саясаты.

Бұл білім беру жүйесін дамытудың стратегиялық бағыттары мен іс-шараларын айқындайтын мемлекеттік құжаттар мен нормативтік-құқықтық база жиынтығы. Саясаттың басты мақсаты — барлық білім деңгейлерінде сапалы, теңдестірілген білім беруді қамтамасыз ету, білім жүйесіндегі инклюзивтік, цифрландыру, халықаралық сәйкестік және өмір бойы оқыту принциптерін бекіту. Сонымен қатар, білім беру саясаты ұлттық кадрлық әлеуетті дамыту, экономиканың бәсекеге қабілеттілігін арттыру және әлеуметтік әділеттілікті нығайтуға бағытталған.

7-тақырып. Қазақстан жоғары мектебінің қалыптасуы мен дамуының негізгі кезеңдері.

XX ғасырдың басы — Кеңес дәуірі (1920–1991 жж.) Қазақстанда алғашқы жоғары оқу орындарының (ҚазПИ, ҚазМУ) ашылуымен жоғары білім беру жүйесінің негізі қаланды. Кеңес кезеңінде жоғары мектеп индустрия, ауыл шаруашылығы, педагогика және медицина салалары үшін кадрлар даярлайтын орталыққа айналды. Тәуелсіздік алған кезең (1991–2000 жж.) Қазақстан тәуелсіздігін алғаннан кейін білім беру жүйесінде дербес ұлттық модельді қалыптастыру үдерісі басталды. Жоғары оқу орындарының автономиясы артып, жаңа мамандықтар мен білім беру бағдарламалары енгізілді. Интеграция және жаңғырту кезеңі (2000 жылдан бастап) Қазақстан Болон процесіне қосылып, кредиттік оқыту технологиясы, үш сатылы білім беру жүйесі (бакалавриат–магистратура–докторантура) енгізілді. Жоғары мектептің дамуында халықаралық стандарттар мен білім беру сапасын қамтамасыз ету жүйесі басты орын алды.

8-тақырып. Жоғары мектепте ғылыми-педагогикалық кадрларды даярлау.

Жоғары білім беру жүйесінде ғылыми зерттеулерді дамыту және сапалы оқытуды қамтамасыз ету мақсатында жүзеге асырылатын маңызды бағыт. Бұл процесс магистратура, докторантура және постдокторантура сатыларында жүзеге асып, ғылыми-педагогикалық құзыреттерді қалыптастыруға бағытталған. Кадрларды даярлау ғылыми-зерттеу жұмыстарын, педагогикалық тәжірибені және халықаралық академиялық ынтымақтастықты қамтиды. Жоғары мектепке арналған кадрлар даярлау білім сапасын арттыру мен білім беру жүйесінің тұрақты дамуын қамтамасыз етудің негізі болып табылады.

9-тақырып. Білім беру саласы педагогикалық ғылымның объектісі ретінде.

Бұл педагогика ғылымының негізгі зерттеу нысаны болып табылады. Білім беру үдерісі, оның мазмұны, формалары, әдістері мен нәтижелері педагогикалық талдаудың басты бағыттарын құрайды. Бұл салада тұлғаның қалыптасуы мен дамуына ықпал ететін барлық факторлар мен жағдайлар қарастырылады. Сонымен қатар, білім беру жүйесіндегі жаңашылдықтар мен тенденциялар да педагогикалық зерттеулердің маңызды құрамдас бөлігі болып саналады.

10-тақырып. Қазақстандық ғалым-педагогтардың жоғары мектеп педагогикасын дамытуға қосқан үлесі. Нәтижеге бағытталған білім беру.

Қазақстандық ғалым-педагогтардың жоғары мектеп педагогикасын дамытуға қосқан үлесі — отандық жоғары білім жүйесінің ғылыми-теориялық негіздерін қалыптастыруға, оқыту әдістемесін жетілдіруге және инновациялық білім беру технологияларын енгізуге бағытталды. Ғалымдардың білім берудің мазмұнын жаңғырту, тұлғаға бағытталған оқытуды енгізу және педагогикалық инновацияларды тәжірибеге енгізу мәселелеріне арналды. Оқыту үдерісінің нәтижесінде білім алушының нақты құзыреттері мен дағдыларын қалыптастыруды мақсат ететін қазіргі заманғы білім беру моделі. Нәтижеге бағытталған білім беру оқыту сапасын арттыруға және еңбек нарығының сұранысына сай маман даярлауға мүмкіндік береді.

11-тақырып. Жоғары оқу орындарында шығармашылық-дамытушылық ортаны қалыптастыру.

Болашақ мамандардың кәсіби және тұлғалық дамуына ықпал ететін маңызды педагогикалық шарттардың бірі. Мұндай орта студенттердің сыни ойлауын, шығармашылық қабілетін, зерттеушілік дағдыларын дамытуды көздейді. Оқу үдерісіне жобалық, проблемалық оқыту, интербелсенді әдістер мен академиялық еркіндік элементтерін енгізу — шығармашылық-дамытушылық ортаның негізгі тетіктері болып табылады. Сонымен қатар, бұл орта оқытушы мен студенттің ынтымақтастығына, өздігінен білім алуға және инновациялық іс-әрекетке бейімделуіне жағдай жасайды.

12-тақырып. Жоғары мектеп оқытушысының тұлғасы және оның құзіреттілігіне қойылатын қазіргі заманғы талаптар.

Бұл бағдарлама жоғары мектеп оқытушысының кәсіби тұлғасы мен құзіреттілігіне қойылатын қазіргі заманғы талаптарды қарастырады. Онда оқытушының білім беру мазмұнын жаңартуға, цифрлық технологияларды қолдануға және студенттердің жеке дамуын қолдауға дайын болуы баса назарға алынады. Бағдарлама оқытушының педагогикалық шеберлігі мен зерттеушілік мәдениетін жетілдіруге бағытталған.

13-тақырып. Жоғары мектептегі оқыту теориясы (Дидактика).

Бұл бағдарлама жоғары мектептегі оқытудың теориялық негіздерін, әсіресе дидактикалық принциптер мен әдістерді талдауға арналған. Онда оқытудың мақсаттары, мазмұны, әдістері мен формалары жүйелі түрде қарастырылады. Бағдарлама болашақ оқытушылардың кәсіби-педагогикалық құзіреттілігін қалыптастыруға бағытталған.

14-тақырып. Білім беру мазмұнын қалыптастырудың негізгі теориялары.

Бұл тақырып білім беру мазмұнын қалыптастырудың негізгі теориялық негіздерін зерделеуге бағытталған. Онда білім мазмұнының құрылымы, компоненттері және оны іріктеу мен ұйымдастырудың әдіснамалық тәсілдері қарастырылады. Тақырып заманауи білім беру жүйесіндегі мазмұнды жобалау мен бейімдеудің маңызын ашып көрсетеді.

15-тақырып. Жоғары мектепте оқыту үдерісін ұйымдастыру.

Бұл тақырып жоғары мектептегі оқыту үдерісін тиімді ұйымдастырудың әдістері мен формаларын қарастырады. Онда оқытудың жоспарлануы, сабақ түрлері, оқу үрдісінің құрылымы мен басқару аспектілері талданады. Тақырып жоғары оқу орнында білім алушылардың танымдық белсенділігін арттыруға және оқыту сапасын жақсартуға бағытталған.

2-пән. Жоғары мектеп психологиясы

1-тақырып. Жоғары мектеп психологиясының пәні мен міндеттері.

Бұл тақырып жоғары мектеп психологиясының зерттеу нысаны мен негізгі бағыттарын қарастырады. Онда студент тұлғасының дамуы, кәсіби қалыптасуы және оқу-танымдық әрекетінің психологиялық ерекшеліктері талданады. Тақырып оқытушы мен студент арасындағы өзара әрекеттестікті тиімді ұйымдастыру үшін психологиялық білімнің маңызын ашады.

2-тақырып. ЖОО-да оқытудың психологиялық теориясы мен педагогикалық практикасының мазмұны.

Бұл тақырып ЖОО-да оқыту үдерісінің психологиялық теориялары мен оларды педагогикалық практикада қолдану жолдарын қамтиды. Онда оқытудың мотивациялық, танымдық және тұлғалық аспектілері қарастырылып, студенттердің даму ерекшеліктеріне сәйкес тиімді әдістер талданады. Тақырып жоғары білім беру жүйесінде оқытудың ғылыми-теориялық және практикалық негіздерін біріктіруге бағытталған.

3-тақырып. ЖОО-да оқыту үдерісіндегі студенттің интеллектуалдық функциялары (есте сақтау, ойлау, зейін) мен жеке тұлғасын дамыту.

Бұл тақырып ЖОО-дағы оқыту үдерісінде студенттің интеллектуалдық функцияларын (есте сақтау, ойлау, зейін) дамыту ерекшеліктерін қарастырады. Сондай-ақ студенттің жеке тұлғалық сапаларының қалыптасуы мен кәсіби бағыттылығының дамуы зерделенеді. Тақырып оқыту үдерісінде

тұлғалық-бағдарлы және когнитивтік тәсілдерді тиімді қолдануға бағытталған.

4-тақырып. Студенттердің оқу қызметінің мотивтері.

Бұл тақырып студенттердің оқу қызметін ынталандыратын ішкі және сыртқы мотивтерді зерттеуге арналған. Онда мотивацияның түрлері, қалыптасу жолдары және білім алуға деген қызығушылықты арттыру әдістері қарастырылады. Тақырып оқыту үдерісінде тұрақты және саналы оқу мотивациясын қалыптастырудың маңызын ашады.

5-тақырып. ЖОО-да оқыту мен тәрбиелеу жұмысы белсенді әдістерінің психологиялық негіздері.

Бұл тақырып ЖОО-да оқыту мен тәрбиелеу үдерісінде қолданылатын белсенді әдістердің психологиялық негіздерін қарастырады. Онда студенттердің танымдық белсенділігін, шығармашылығын және рефлексиясын дамытуға ықпал ететін әдістер талданады. Тақырып білім беру үдерісін гуманистік және тұлғалық-бағдарлы тұрғыда ұйымдастыруға бағытталған.

6-тақырып. Студенттік ұжымның әлеуметтік психологиясы.

Бұл тақырып студенттік ұжымның қалыптасуы мен дамуын әлеуметтік-психологиялық тұрғыда зерттеуге арналған. Онда топшілік қатынастар, көшбасшылық, бейімделу және ұжымдағы өзара әрекеттестіктің ерекшеліктері қарастырылады. Тақырып ұжымдық ортада тұлғааралық қарым-қатынасты тиімді ұйымдастыру мен студенттердің әлеуметтік белсенділігін арттыруға бағытталған.

7-тақырып. Студенттердің ЖОО-да білім алу кезіндегі топтық динамикасы.

Бұл тақырып студенттердің ЖОО-да білім алу үдерісіндегі топтық динамикасының ерекшеліктерін қарастырады. Онда академиялық топтың даму кезеңдері, рөлдік құрылымы, топ ішіндегі қатынастар мен өзара ықпалдастық процестері талданады. Тақырып білім беру ортасында тиімді топтық өзара әрекеттестік пен ынтымақтастықты қалыптастырудың психологиялық алғышарттарын ашады.

8-тақырып. Студенттер тобындағы көшбасшылық және кикілжіңдер.

Бұл тақырып студенттер тобындағы көшбасшылықтың түрлері мен оның ұжым ішіндегі рөліне, сондай-ақ туындайтын кикілжіңдердің себептері мен шешу жолдарына арналған. Онда көшбасшының ықпалы, бейресми құрылымдар, кикілжіңдердің дамуы мен басқару стратегиялары талданады. Тақырып студенттік ұжымда жағымды психологиялық ахуал мен тиімді өзара әрекеттестікті қамтамасыз етуге бағытталған.

9-тақырып. Студенттермен жүргізілетін тәрбие жұмысы барысында әлеуметтік-психологиялық факторларды есепке алу.

Бұл тақырып студенттермен жүргізілетін тәрбие жұмысы барысында әлеуметтік-психологиялық факторларды ескерудің маңызын қарастырады. Онда жас ерекшеліктері, тұлғалық бағыттылық, әлеуметтік орта мен қарым-қатынас жүйесінің тәрбиелік үдеріске ықпалы талданады. Тақырып тиімді тәрбие жұмысын ұйымдастыруда студенттердің психологиялық ерекшеліктері мен әлеуметтік жағдайларын жан-жақты ескеруді көздейді.

10-тақырып. Жоғары мектеп оқытушыларының педагогикалық қызметінің психологиясы.

Бұл тақырып жоғары мектеп оқытушыларының педагогикалық қызметінің психологиялық негіздерін зерттеуге бағытталған. Онда оқытушының кәсіби өзіндік санасы, эмоционалдық тұрақтылығы, қарым-қатынас стилі мен тұлғалық ерекшеліктері қарастырылады. Тақырып тиімді педагогикалық әрекетті қамтамасыз ететін психологиялық факторларды түсінуге және дамытуға ықпал етеді.

11-тақырып. Ғылыми және педагогикалық шығармашылықтың жас ерекшелік динамикасы.

Бұл тақырып ғылыми және педагогикалық шығармашылықтың жас ерекшеліктеріне байланысты даму динамикасын қарастырады. Онда шығармашылық қабілеттердің қалыптасу кезеңдері, кәсіби жетілу үдерісі және жасқа байланысты психологиялық өзгерістер талданады. Тақырып педагогтің шығармашылық әлеуетін тиімді жүзеге асыру үшін жас ерекшеліктерін ескерудің маңызын ашады.

12-тақырып. Ғылыми-педагогикалық ұжымның психологиялық ерекшелігі.

Бұл тақырып ғылыми-педагогикалық ұжымның құрылымы мен қызметінің психологиялық ерекшеліктерін қарастырады. Онда ұжымдағы тұлғааралық қатынастар, кәсіби рөлдер, топтық динамика және ұжым ішіндегі психологиялық климаттың әсері талданады. Тақырып тиімді кәсіби өзара әрекеттестік пен бірлескен шығармашылық ортаны қалыптастыру жолдарын айқындайды.

13-тақырып. ЖОО-да жас ғалымның қалыптасуының психологиялық аспектілері.

Бұл тақырып ЖОО-да жас ғалымның тұлғалық және кәсіби тұрғыдан қалыптасуының психологиялық аспектілерін зерттеуге арналған. Онда ғылыми ізденіске мотивация, өзіндік тиімділік, шығармашылық ойлау және ғылыми ортаға бейімделу үдерістері қарастырылады. Тақырып жас зерттеушінің психологиялық қолдау мен дамуға мұқтаждығын ескере отырып, ғылыми әлеуетін жүзеге асыру жолдарын ашады.

14-тақырып. ЖОО-ның психологиялық қызметі: ұйымдастыру, мақсаты, міндеттері, жұмыс тәжірибесі.

Бұл тақырып жоғары оқу орнындағы психологиялық қызметтің құрылымы мен мазмұнын, ұйымдастыру жолдарын қарастырады. Онда психологиялық қызметтің негізгі мақсаттары мен міндеттері, студенттер мен оқытушыларға көрсетілетін психологиялық қолдаудың түрлері мен бағыттары сипатталады. Тақырып ЖОО-дағы психологиялық қызметтің практикалық тәжірибесін талдап, оның тиімділігін арттыру жолдарын ұсынады.

15-тақырып. Тұлғаның және студенттер тобының психодиагностикасы.

Бұл тақырып тұлғаның және студенттер тобының психологиялық диагностикасының теориялық негіздері мен әдістерін қарастырады. Онда жеке тұлғалық қасиеттерді, мотивациялық құрылымды, когнитивтік процестерді және топшілік қатынастарды зерттеуге арналған психодиагностикалық әдістемелер талданады. Тақырып студенттердің жеке және ұжымдық ерекшеліктерін анықтап, олармен тиімді педагогикалық жұмысты ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

3-пән. Бастауыш білімнің қазіргі мәселелері

1-тақырып. Ғылыми таным – зерттеу нысаны ретінде.

Ғылыми таным – білім алудың ерекше түрі, оның құрылымы, кезеңдері мен әдістері. Ғылымның қоғамдағы рөлі және ғылыми танымның әлеуметтік-мәдени мәні. Ғылыми таным мен күнделікті танымның айырмашылығы. Зерттеудің объектісі мен пәні. Ғылыми әдістер: бақылау, эксперимент, модельдеу, индукция және дедукция. Жоғары білім беру жүйесінде ғылыми-зерттеу жұмысының орны мен маңызы. Студенттің зерттеушілік мәдениетін қалыптастыру жолдары. Ғылыми этика және академиялық адалдық принциптері.

2-тақырып. Педагогикалық зерттеуді әдістемелік тұрғыдан қамтамасыз ету.

Педагогикалық зерттеудің әдіснамалық және әдістемелік негіздері. Зерттеудің мақсаттары, міндеттері, объектісі мен пәнін айқындау. Педагогикалық зерттеу типтері мен деңгейлері. Ғылыми аппаратты құру: гипотеза, негізгі ұғымдар, болжамдар. Зерттеу әдістерін (теориялық, эмпирикалық, статистикалық) таңдау және негіздеу. Зерттеу кезеңдерін жоспарлау және ұйымдастыру. Зерттеу нәтижелерін өңдеу, интерпретациялау және рәсімдеу талаптары. Педагогикалық зерттеулердегі сенімділік пен валидтілік мәселелері.

3-тақырып. Ғылыми білімдер жүйесіндегі педагогика.

Педагогиканың ғылым ретіндегі орны мен ерекшелігі. Ғылыми білімдер жүйесіндегі педагогиканың байланыстары: философиямен, психологиямен,

әлеуметтанумен, мәдениеттанумен, физиологиямен және т.б. Педагогикалық білімнің құрылымы: жалпы педагогика, жас ерекшелік педагогикасы, әлеуметтік педагогика, арнайы педагогика. Педагогиканың негізгі категориялары: тәрбие, оқыту, білім беру, даму. Педагогикалық заңдылықтар мен принциптер. Қазіргі педагогикалық ғылымның даму бағыттары мен зерттеу нысандары. Педагогиканың қолданбалы және теориялық аспектілері.

4-тақырып. Білім беру саласындағы ғылыми қызметтің ерекшелігі.

Білім беру саласындағы ғылыми қызметтің мазмұны, құрылымы және мақсаттары. Педагогикалық зерттеулердің гуманитарлық және әлеуметтік сипаттары. Ғылыми қызметтің ерекшеліктері: болжау, жүйелілік, рефлексия, тәжірибемен байланыс. Педагогикалық жаңалықтарды енгізу мен апробациялаудың рөлі. Білім беру үрдісін зерттеудегі сапалық және сандық әдістердің үйлесімі. Педагог-зерттеушінің кәсіби-этикалық жауапкершілігі мен ғылыми адалдығы. Ғылыми-педагогикалық жобаларды жоспарлау, жүзеге асыру және нәтижелерін тарату жолдары.

5-тақырып. Педагогикалық зерттеудің әдіснамалық ұстанымдары.

Педагогикалық зерттеулердің әдіснамалық негіздері мен құрылымдық компоненттері. Зерттеудің дүниетанымдық, жалпығылыми және нақты-ғылыми деңгейдегі әдіснамалық ұстанымдары. Ғылыми объективтілік, жүйелілік, дамытушылық, тұтастық, тарихилық, гуманистік және тұлғалық-бағдарлы ұстанымдар. Педагогикалық құбылыстарды зерттеуде қолданылатын әдіснамалық тәсілдер: жүйелі-құрылымдық, іс-әрекеттік, құзыреттілік, мәдениеттанушылық. Әдіснамалық ұстанымдарды дұрыс таңдау мен негіздеудің ғылыми зерттеу сапасына әсері. Зерттеушінің әдіснамалық мәдениеті мен ғылыми позициясы.

6-тақырып. Дидактикалық, тарихи-педагогикалық, әлеуметтік-педагогикалық, салыстырмалы-педагогикалық, әдістемелік, психологиялық, педагогикадағы әдіснамалық, әдістемелік, тәрбие саласына қатысты зерттеулердің әдіснамасы.

Педагогика ғылымындағы зерттеулердің түрлері мен бағыттары. Дидактикалық зерттеулердің әдіснамасы: оқыту мазмұны, әдістері мен технологияларын зерделеу. Тарихи-педагогикалық зерттеулер: педагогикалық идеялар мен тәжірибелердің тарихи дамуын талдау әдістері. Әлеуметтік-педагогикалық зерттеулерде қоғам мен білім беру ортасының өзара байланысын зерттеу тәсілдері. Салыстырмалы-педагогикалық зерттеулердің әдіснамасы: әртүрлі елдердің білім беру жүйелерін салыстыру жолдары. Пәндік әдістемелік зерттеулер: оқу пәндерін оқыту әдістемесін жетілдіру тәсілдері. Психологиялық-педагогикалық зерттеулер: оқушылардың танымдық, тұлғалық және эмоционалдық даму ерекшеліктерін зерттеу әдістері. Тәрбие саласындағы зерттеулердің әдіснамасы: тәрбиелік ықпалдың мазмұны, формалары мен нәтижелерін анықтау жолдары.

7-тақырып. Ғылыми-зерттеудің әдіснамалық аппаратын құрастырудың логикасы.

Ғылыми-зерттеу жұмысының құрылымдық компоненттері мен олардың өзара байланысы. Зерттеу тақырыбын таңдау, өзектілігін негіздеу, мақсаты мен міндеттерін анықтау. Зерттеу объектісі мен пәнін нақтылау, болжам мен жетекші идеяны қалыптастыру. Негізгі ұғымдарды анықтау және оларды теориялық тұрғыда талдау. Әдіснамалық және теориялық негіздерді белгілеу. Зерттеу әдістерін, тәсілдерін, құралдарын іріктеу және негіздеу. Зерттеу кезеңдерін жоспарлау логикасы және әр кезеңнің мазмұны. Әдіснамалық аппараттың ғылыми жұмыстың сапасына әсері мен маңызы.

8-тақырып. Тақырыптың өзектілігі, ғылыми зерттеудің болжамы, кезеңдері. Ғылыми зерттеудің әдістері.

Ғылыми зерттеу жұмысындағы тақырыптың өзектілігін анықтау және негіздеу қағидаттары. Зерттеудің болжамы (гипотезасы) – болжау мен дәлелдеуге жататын ғылыми тұжырым ретіндегі мәні. Зерттеу кезеңдері: дайындық (теориялық талдау), констаттау (бастапқы жағдайды анықтау), қалыптастыру (тәжірибелік жұмыс), қорытынды (нәтижелерді өңдеу және бағалау). Әр кезеңнің мазмұны мен мақсаттары. Ғылыми зерттеудің негізгі әдістері: теориялық (талдау, жинақтау, модельдеу), эмпирикалық (бақылау, сауалнама, әңгіме, тест, эксперимент), статистикалық және сапалық талдау әдістері. Зерттеу әдістерін дұрыс таңдау мен қолданудың ғылыми нәтижелердің шынайылығына әсері.

9-тақырып. Педагогикалық эксперимент.

Педагогикалық эксперимент – ғылыми-зерттеу үдерісіндегі теориялық болжамды тәжірибе жүзінде тексерудің негізгі әдісі. Эксперименттің түрлері: констатикалық, қалыптастырушы және бақылаушы эксперименттер, олардың мақсаты мен ерекшеліктері. Эксперимент жүргізудің кезеңдері: дайындық, жоспарлау, жүзеге асыру және нәтижелерді талдау. Айнымалыларды анықтау және бақылау, эксперименттік және бақылау топтарын ұйымдастыру қағидаттары. Қалыптастырушы эксперимент нәтижелерін сапалық және сандық талдау жолдары. Педагогикалық эксперимент жүргізуде этикалық нормалар мен сенімділікке қойылатын талаптар.

10-тақырып. Ғылыми зерттеудің жалпы әдіснамасы және педагогикалық зерттеудің әдіснамалық негіздері.

Ғылыми зерттеудің жалпы әдіснамасы – ғылымның дамуын бағыттаушы философиялық, логикалық және теориялық негіздер жүйесі. Ғылымдағы әдіснамалық деңгейлер: философиялық (онтология, гносеология), жалпығылыми (жүйелілік, модельдеу), нақты-ғылыми және технологиялық деңгейлер. Педагогикалық зерттеудің әдіснамалық негіздері: білім беру мен тәрбиені зерттеудегі тұтастық, тұлғалық-бағдарлы, әрекеттік, жүйелі-құрылымдық және мәдениеттанушылық тәсілдер. Педагогикалық құбылыстардың күрделілігі мен өзгермелілігіне байланысты әдіснамалық

тәсілдерді дұрыс таңдаудың маңызы. Ғылыми таным мен педагогикалық тәжірибе арасындағы өзара байланыс.

11-тақырып. Әдіснаманың ғылыми ұстанымдары.

Ғылыми зерттеудің әдіснамалық негіздерін айқындайтын басты ұстанымдар жүйесі. Негізгі ғылыми ұстанымдар: объективтілік – деректер мен құбылыстарды бұрмаламай зерттеу; жүйелілік – зерттеу нысанын өзара байланыстағы элементтер ретінде қарастыру; даму және тарихилық – педагогикалық құбылыстардың уақытпен өзгеруін ескеру; тұлғалық-бағдарлылық – зерттеу үдерісінде адамның бірегейлігі мен субъективті тәжірибесін ескеру. Сондай-ақ ғылыми жаңалық, негізділік, дәлдік, тексерілушілік, валидтілік пен сенімділік ұстанымдары да зерттеу сапасына әсер етеді. Осы ұстанымдарды сақтау ғылыми-зерттеу жұмысының сапасын, нәтижесінің қолданбалы және теориялық құндылығын қамтамасыз етеді.

12-тақырып. Педагогикалық ғылыми зерттеудің деңгейлері, әдіснамалық ұстанымдары, ғылыми зерттеудің негізгі компоненттері, ғылым логикасы.

Педагогикалық ғылыми зерттеудің деңгейлері: эмпирикалық (деректер жинау), теориялық (модельдеу, тұжырым жасау), әдіснамалық (ғылыми тәсілдерді негіздеу) деңгейлер. Зерттеуде қолданылатын негізгі әдіснамалық ұстанымдар: объективтілік, жүйелілік, даму, тұлғалық-бағдарлылық, бірізділік және тарихи көзқарас. Ғылыми зерттеудің негізгі компоненттері: өзектілік, мақсат, міндеттер, объект, пән, гипотеза, әдістер, теориялық негіз және болжамдар. Ғылым логикасы – ғылыми танымның құрылымдық бірізділігі мен дәйектілігін қамтамасыз ететін негіз: ұғым → пікір → тұжырым → теория. Бұл тақырып зерттеу үдерісінің теориялық дәлдігін қамтамасыз етуде логикалық және әдіснамалық бірліктің маңызын ашады.

13-тақырып. Ғылыми таным әдістерінің классификациясы.

Ғылыми таным әдістері — шындықты зерттеп-білу мен түсіндірудің құралдары мен тәсілдері. Оларды жіктеу зерттеу деңгейіне және мазмұнына байланысты жүзеге асырылады. 1) Эмпирикалық әдістер: бақылау, өлшеу, салыстыру, эксперимент, анкета, сұхбат, тест, құжаттарды талдау — нақты деректер жинауға бағытталған. 2) Теориялық әдістер: абстракция, талдау мен жинақтау, модельдеу, аналогия, индукция, дедукция — ғылыми ұғымдарды, заңдылықтарды қалыптастыруға негізделеді. 3) Жалпы ғылыми әдістер: жүйелілік, құрылымдық, функционалдық, тарихи, әрекеттік тәсілдер — ғылымның барлық салаларында қолданылады. Бұл классификация зерттеудің мақсаттары мен мазмұнына сәйкес әдістерді тиімді таңдауға мүмкіндік береді.

14-тақырып. Педагогика мен психологияда ғылыми зерттеу әдістерінің жүйесі.

Педагогика мен психология ғылымдарында зерттеу нысанының күрделілігі мен адам тұлғасының ерекшеліктеріне байланысты әртүрлі әдістер

жүйесі қолданылады. Бұл жүйе эмпирикалық, теориялық, математикалық-статистикалық және интерпретациялық әдістерді қамтиды.

15-тақырып. Педагогикалық модельдердің түрлері.

Педагогикалық модельдер — білім беру үдерісін, оның құрылымын, мазмұнын, тәсілдері мен нәтижелерін жүйелі түрде бейнелейтін теориялық құрылымдар. Модельдеу педагогикалық шындықты түсіндіру, болжау және жобалау мақсатында қолданылады. Педагогикада бірнеше модель түрлері ажыратылады: дидактикалық модельдер, тәрбиелік модельдер, жобалау модельдері, құзыреттілікке негізделген модельдер, жеке тұлғаға бағытталған модельдер.

8D01301- Бастауыш білім беру бағдарламасы бойынша эссе тақырыптары:

1. Критериалды бағалау жүйесін мектеп тәжірибесіне енгізудің маңыздылығы;
2. Қашықтан білім беру мәселесінің әлем тәжірибесіндегі рөлі;
3. Нәтижеге бағытталған білім беру үдерісі;
4. Болашақ педагогтердің көпмәдениеттілік құзыреттілігі;
5. STEAM құзыреттілігі: бастауыш білім педагогтері үшін;
6. Болашақ маманның кәсіби тұлға ретінде қалыптасуына әсер етуші факторлар;
7. Болашақ маман - белгілі бір кәсіптің өкілі ретінде;
8. Ғылыми зерттеудегі этика мәселесінің рөлі мен маңызы;
9. Бастауыш білім беру үдерісінде бала тұлғасының әлеуметтену ерекшеліктері;
10. Мотивация – жаңа білімді меңгерудің негізгі факторы;
11. Болашақ педагогтардың кәсіби мәдениетін қалыптастыруда ортаның әсері қандай;
12. Білім алушылардың білімін мониторингілеу үшін қандай әдіс-тәсілдерді қолдану тиімді;
13. Бастауыш білім беру үдерісіндегі инклюзивті құзыреттілік рөлі
14. Болашақ мамандардың ғылыми әлеуетін жобалау технологиясының рөлі мен маңызы;
15. Зерттеушілік мәдениет қалыптастырудың маңызы.

ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Таубаева Ш.Т. Ш.Т.Таубаева Педагогиканың философиясы және әдіснамасы. –Алматы:Қазақ университеті. – 2019.- 388 б.
2. Құсайынов А.Қ. Орта білім беру сапасын көтерудің ғылыми-практикалық негіздері.- Алматы: ПҒА. 2023. – 182 б.
3. Жұмабаева Ә.Е., Уайсова Г.И. Қазақ тілін оқыту әдістемесі. Алматы: «KEMEL KİTAP» ЖШС, 2024. - 355 б.
4. Амирова А.С. Заманауи бастауыш білім берудің теориялық әдіснамалық мәселелері. – Алматы, 2020.- 422 б.
5. Бұзаубақова К.Ж., и др. Цифрлық педагогика (оқулық) Тараз, 2024. – 320 с.
6. Амирова А.С. т.б. Гибридті білім беру технологиясы (оқу құралы). – Алматы, 2023.- 208 б.
7. Амирова А.С., Жусупбекова Г. Актуальные проблемы педагогики начальной школы и науки (учебное пособие). – Алматы, 2024. – 388 с.
8. Амирова А.С. Шығармашылық – педагог кәсібінің негізі (монография). Алматы: «Полиграфия и Сервис К», 2022 -182 с.
9. А.К.Мынбаева, А.Б.Айтбаева, Ә.М. Құдайбергенова Жоғары мектеп педагогикасы негіздері: Оқу құралы. - Алматы, 2016.-191 б.
10. Әбдікєрова Г.О. Жоғары білім беру жүйесі: мәселелер мен перспективалар: монография / Г.О.Әбдікєрова, Ә.Т.Омарова, С.М.Дүйсєнова, 2017. - 119 б.
11. Әлқожаева, Нұрсұлу Сейткерімқызы. Ғылыми педагогикалық зерттеулердің негіздері [Мәтін] : оқу құралы / Н. С. Әлқожаева, 2019. - 127 б.
12. Смирнов С.Д. Психология и педагогика в высшей школе. Учебное пособие для вузов. – М.: Юрайт, 2018. – 352 с.
13. Умбиталиев А.Д. «Басқару психологиясы»: оқу құралы / А.Д. Умбиталиев, К.Б. Сатымбекова, Ғ.Е. Керімбек / Алматы: Экономика, 2017. - 464 б.
14. Ахметова Г.К., Исаева З.А. Педагогика: Учебник для магистратуры университетов. – Алматы: Қазақ университеті, 2018. – 328 с.
15. Смирнов С.Д. Психология и педагогика в высшей школе. Учебное пособие для вузов. – М.: Юрайт, 2018. – 352 с
16. Амирова А.С. Ғылым мен бастауыш білімнің қазіргі мәселелері. – Алматы, 2017. -380 б.
17. Таубаева Ш.Т. Педагогика әдіснамасы: оқу құралы. – Алматы: Қарасай, 2016. - 432б.
18. Новиков А.М. Методология научного исследования: учеб.-метод. пособие / А.М.Новиков, Д.А.Новиков. - 4-е изд. - М.: URSS: ЛЕНАНД, 2017. - 270 с.

Құрастырушылар:

- 1. п.ғ.д., профессоры А.Е. Жұмабаева,**
- 2. п.ғ.д., профессоры А.С. Амирова**
- 3. п.ғ.д., профессоры А.Х. Аренова**
- 4. PhD, қауым.проф. м.а. А.Н. Умирбекова**